

Białystok, 29 lipca 2025 r.

**Odpowiedź na raport z wizytacji
przeprowadzonej na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna**

W odpowiedzi na pismo nr ZKN.410.14.2024 przekazujące raport z wizytacji przeprowadzonej przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej (dalej Zespół PKA), w składzie:

Przewodniczący: prof. dr hab. Anna Marchewka – członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Renata Wawrzyniak-Beszterda – ekspert PKA
2. dr hab. Marzena Ruszkowska – ekspert PKA
3. dr Przemysław Foligowski – ekspert ds. pracodawców
4. Daria Kamrowska – ekspert ds. studenckich
5. mgr Beata Filus – sekretarz zespołu oceniającego PKA

na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna realizowanym na Uniwersytecie w Białymstoku poniżej ustosunkowujemy się do przesłanych ocen i opinii.

Pragniemy serdecznie podziękować całemu Zespołowi Oceniającemu Polskiej Komisji Akredytacyjnej za rzetelną i profesjonalną ocenę kierunku kształcenia „Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna” realizowanego na Uniwersytecie w Białymstoku. Doceniamy Państwa fachowe podejście oraz trafne i konstruktywne uwagi dotyczące doskonalenia jakości kształcenia, dzięki którym możemy jeszcze lepiej odpowiadać na potrzeby naszych studentów i rynku edukacyjnego. Wszystkie rekomendacje i zalecenia stanowią dla nas inspirację do dalszej pracy na rzecz doskonalenia koncepcji i procesu kształcenia przyszłych nauczycieli, aby jak najlepiej przygotować ich do radzenia sobie z wyzwaniami współczesnej edukacji. Dziękujemy za troskę o wysokie standardy nauczania i za zaangażowanie w proces podnoszenia jakości naszych działań dydaktycznych.

W odpowiedzi, na nasz wniosek o wydłużenie terminu ustosunkowania się do raportu z wizytacji na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, otrzymaliśmy zgodę przesłania dokumentów do 30 lipca 2025 r. (nr pisma: ZKN.410.14.2024) - dziękujemy za zrozumienie i możliwość przedstawienia naszych osiągnięć pomimo utrudnień związanych z terminami. Przygotowywanie przez pracowników Wydziału Nauk o Edukacji odpowiedzi na raport po wizytacji odbywały się w wyjątkowo wymagającym okresie, w którym zbiegły się obrony prac dyplomowych, intensywna faza rekrutacji oraz sezon urlopowy. Pomimo to, pracownicy naszego Wydziału wykazali się niezwykle determinacją, profesjonalizmem i poświęceniem, aby zapewnić kompleksowe i rzetelne opracowanie wymaganych dokumentów. Ich zaangażowanie oraz umiejętność sprawnej organizacji czasu i zasobów w warunkach zwiększonego obciążenia obowiązkami zasługują na szczególne podkreślenie. Jesteśmy przekonani, że przygotowana dokumentacja odzwierciedla wysoką jakość kształcenia oraz naukowy dorobek Wydziału, a także spełnia wszystkie wymagania stawiane przez Polską Komisję Akredytacyjną.

W rezultacie wdrożenia zaleceń i rekomendacji zawartych w Raporcie zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej dokonaliśmy następujących zmian w programie studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna:

- 1) Opracowaliśmy pełną dokumentację dla kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna zgodną ze Standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III szkoły podstawowej) (Dz.U. 2024 poz. 453, Załącznik 2) (dalej: SKN). Składają się na nią:
 - a. program studiów
(załącznik 1A_program studiów - efekty uczenia się; załącznik 1B_program studiów - treści kształcenia);
 - b. harmonogram realizacji programu studiów i wskaźniki ilościowe
(załącznik 2A_harmonogram studiów stacjonarnych; załącznik 2B_wskaźniki ilościowe studia stacjonarne; załącznik 3A_harmonogram studiów niestacjonarnych; załącznik 2B_wskaźniki ilościowe studia niestacjonarne;
 - c. sylabusy przedmiotów.

Program studiów, po uzyskaniu pozytywnej opinii Wydziałowej Komisji ds. Jakości kształcenia (załącznik 4) i opinii Rady Samorządu Studenckiego WNoE (załącznik 5), został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Wydziału NoE (na posiedzeniu 25 lipca 2025r.) (załącznik 6). Po uzyskaniu pozytywnej opinii Senatu UwB program studiów obowiązywać będzie od roku akademickiego 2025/2026. Przyjęto, że na studiach stacjonarnych na realizację programu przeznaczono 3155 godzin, a na studiach niestacjonarnych 1761 godzin zajęć dydaktycznych. Kryteriami doboru przedmiotów były: 1) zgodność z wymaganiami wynikającymi z przyjętego profilu ogólnouczelnianego, 2) zgodność z ogólnymi i szczegółowymi efektami uczenia się określonymi w standardzie kształcenia nauczycieli, 3) podział przedmiotów zgodnie z grupami zajęć określonymi w SKN (wraz z przypisaną im liczbą punktów ECTS), 4) zgodność z Misją Uniwersytetu w Białymstoku i potrzebami regionu.

- 2) Dokonałiśmy dokładnej analizy i aktualizacji efektów uczenia się (ogólnych i szczegółowych) w programie studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, aby były one zgodne z wymaganiami SKN (Dz.U. 2024 poz. 453, Załącznik 2) oraz obejmowały wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne niezbędne do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej. Stworzyliśmy matrycę szczegółowych efektów uczenia się, aby wszystkie wskazane w SKN efekty zostały zagospodarowane w ramach grup zajęć i poszczególnych przedmiotów przypisanych do tych grup. Każdy przedmiot zaproponowany w programie studiów ma przyporządkowane ogólne i szczegółowe efekty uczenia się i adekwatnie do nich sprofilowane treści kształcenia.
- 3) Dokonałiśmy przeglądu i dostosowania sylabusów poszczególnych przedmiotów, tak aby treści zajęć, liczba punktów ECTS, liczba godzin, nakład pracy studentów oraz sposoby weryfikacji zakładanych efektów uczenia się spełniały wymogi SKN oraz zapewniały studentom jak najlepsze warunki do rozwoju.

W rezultacie tych działań koncepcja kształcenia na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna wpisuje się w SKN (Dz.U. 2024 poz. 453, Załącznik nr 2). Program studiów zawiera zajęcia, związane z prowadzoną w Uniwersytecie działalnością naukową w dyscyplinie naukowej pedagogika, do której jest przyporządkowany kierunek studiów, w wymiarze 100% liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów, i uwzględnia udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności. SKN określa minimalną liczbę godzin realizowaną w ramach pięcioletniego

cyklu kształcenia, stwarzając możliwość wzbogacania przez uczelnie niezbędnej, minimalnej oferty. W programie studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna uwidacznia się to zwiększeniem liczby godzin w grupach zajęć A1, C, K co związane jest z prowadzoną na Wydziale Nauk o Edukacji działalnością naukową w dyscyplinie pedagogika oraz przygotowaniem studentów do badań (szerzej uzasadnione w rekomendacji 1, kryterium 1). Zwiększony został wymiar godzin w grupie zajęć D oraz E, co wynika z przyjęcia założenia, że absolwenci kierunku powinni potrafić integrować treści i holistycznie podchodzić do nauczania — kształcenie wczesnoszkolne i przedszkolne realizuje się w systemie zintegrowanym, co wymaga od nauczyciela kompetencji metodycznych w różnych obszarach by efektywnie łączyć treści i metody pracy z dziećmi/uczniami. Kompleksowe przygotowanie dydaktyczne i metodyczne pozwala na lepszą organizację procesu nauczania/uczenia się, wieloaspektową aktywizację dzieci/uczniów i realizację celów wychowawczych oraz edukacyjnych od najwcześniejszych etapów nauki. Poznanie podstaw dydaktyki ogólnej sprzyja rozwijaniu postawy świadomego, krytycznego i twórczego praktyka, który potrafi analizować efekty własnej pracy i wprowadzać usprawnienia. Koncepcja zakłada możliwość kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość - łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych/niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość: 100h. Prowadzenie zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest regulowane Zarządzeniem nr 67 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 września 2024 roku. Program studiów kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna zawiera także przedmiot: wychowanie fizyczne (w wymiarze 60h na studiach stacjonarnych, bez pkt ECTS).

Zespół Oceniający PKA zaproponował następujące oceny stopnia spełnienia kryterium:

Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się - kryterium spełnione częściowo

Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się - kryterium spełnione częściowo

Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie - kryterium spełnione częściowo

Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry - kryterium spełnione

Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie - kryterium spełnione

Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku - kryterium spełnione

Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku - kryterium spełnione

Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia - kryterium spełnione

Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach - kryterium spełnione

Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów - kryterium spełnione częściowo.

Dziękujemy za docenienie naszych atutów w sześciu spełnionych kryteriach (4, 5, 6, 7, 8, 9) oraz wskazanie rekomendacji i zaleceń w kryteriach spełnionych częściowo (1, 2, 3, 10), do których odnosić się będą poniższe wyjaśnienia.

KRYTERIUM 1

Rekomendacje zespołu PKA

Ad 1. Rekomenduje się ustrukturuowanie koncepcji kształcenia tak, aby cele kształcenia związane z realizacją standardu i cele kształcenia wzbogacające standard zostały właściwie wyeksponowane i powiązane.

Koncepcja kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna realizowana na Uniwersytecie w Białymstoku jest spójna ze Standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania

zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej (klasy I–III szkoły podstawowej) (Dz.U. 2024 poz. 453, Załącznik nr 2). Uwzględnione w niej zostały wszystkie ogólne i szczegółowe efekty uczenia się oraz grupy zajęć określone w SKN.

Zwiększyliśmy wymiar godzin w grupach zajęć A1, C, D, K, E, co związane jest z prowadzoną na Wydziale Nauk o Edukacji działalnością naukową w dyscyplinie pedagogika, przy czym ich treści pozostają spójne z efektami uczenia się zawartymi w SKN. W raporcie samooceny udokumentowaliśmy wystarczająco - zdaniem Zespołu Wizytującego PKA - publikacjami naukowymi dorobek nauczycieli akademickich (z podziałem na subdyscypliny pedagogiki), który odpowiada merytorycznej specyfice grup zajęć ujętych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej.

Grupę zajęć K Metodologia badań społecznych wzbogaciliśmy o przedmioty i punkty ECTS: seminarium magisterskie - 120 h, 12 ECTS; ochrona własności intelektualnej – 5h, 1 ECTS, gdyż w SKN istnieją szczegółowe efekty uczenia się odnoszące się odpowiednio do:

1) **pracy dyplomowej**, która jest rezultatem pracy studenta na seminarium magisterskim, które pozwala na osiągnięcie następujących efektów:

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

K.W8. cechy, styl i redagowanie tekstów naukowych, cel i strukturę pracy dyplomowej, wybór pola badawczego w kontekście wiedzy osobistej i naukowej, technikę pracy naukowej, dobór i selekcję literatury, formy analizy materiałów źródłowych, formy prezentacji wyników badań i doniesień naukowych z literatury, ocenę i krytykę dostępnych źródeł teoretycznych, znaczenie umiejętności wywodu i siły argumentacji, a także problemy etyczne w pisaniu pracy dyplomowej;

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

K.U6. dobrać literaturę i materiały źródłowe adekwatne do problemu pracy dyplomowej;

K.U7. dobrać formę prezentacji zebranych danych oraz argumentację adekwatną do zaprezentowania problemu pracy dyplomowej;

W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

K.K3. rzetelnego sprawozdania wyników badań zawartych w pracy dyplomowej.

2) ochrony własności intelektualnej:

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

K.W5. rolę jakości i rzetelności badań naukowych

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

K.U6. dobrać literaturę i materiały źródłowe adekwatne do problemu pracy dyplomowej;

W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

K.K2. przestrzegania zasad rzetelności intelektualnej i reguł własności intelektualnej.

Zwiększyło to całościowy nakład pracy studentów (ponad wynikający z 301 ECTS przewidzianych w standardzie kształcenia nauczycieli) adekwatny do przypisanych przedmiotom 13 ECTS. To wzbogacenie stanowi ważny element przyjętej koncepcji kształcenia przyszłych nauczycieli przedszkola i klas I-III. Celem tego zwiększenia nakładu pracy studentów jest zapewnienie im warunków do rozwijania kompetencji badawczych, co jest wpisane w profil ogólnoakademicki. Ponadto kontakt z badaniami naukowymi w toku studiów nauczycielskich stanowi jeden z fundamentów nowoczesnego przygotowania do zawodu nauczyciela. Badacze i decydenci oświatowi od wielu dekad podkreślają, że nauczyciel powinien być nie tylko praktykiem, ale również refleksyjnym badaczem własnej praktyki (Schön, 1983; Cochran-Smith & Lytle, 2009). Takie podejście znajduje odzwierciedlenie w wielu raportach oświatowych (np. OECD, 2019; 2024), które akcentują konieczność rozwijania u przyszłych nauczycieli kompetencji badawczych, rozumianych jako zdolność do krytycznej analizy dowodów empirycznych, umiejętność korzystania z wiedzy naukowej w podejmowaniu decyzji dydaktycznych oraz gotowość do udziału w kulturze ewaluacji i ciągłego doskonalenia. Studenci kierunków nauczycielskich, którzy mają systematyczny kontakt z badaniami, lepiej rozumieją złożoność procesów edukacyjnych, potrafią dostrzegać związków między teorią a praktyką i są bardziej skłonni do wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Badania pokazują, że nauczyciele o wysokiej świadomości badawczej częściej podejmują działania diagnostyczne, trafniej identyfikują potrzeby uczniów i skuteczniej dobierają strategie dydaktyczne (Munthe & Rogne, 2015; Tatto, 2023). Co więcej, kontakt z badaniami sprzyja rozwijaniu postawy profesjonalnej autonomii – nauczyciele stają się mniej zależni od gotowych scenariuszy i schematów, a bardziej otwarci na poszukiwanie i testowanie własnych

rozwiązań. W praktyce oznacza to, że nauczyciel przygotowany do czytania i prowadzenia badań edukacyjnych lepiej funkcjonuje w zmiennym i nieprzewidywalnym środowisku szkolnym. Umie odpowiedzialnie korzystać z danych, interpretować je w kontekście potrzeb konkretnej klasy, ucznia czy szkoły. To także osoba gotowa do współpracy w interdyscyplinarnych zespołach, których celem jest doskonalenie jakości kształcenia. Zgodnie z raportem OECD „Teachers and school leaders as lifelong learners” (2019), kształcenie nauczycieli powinno rozwijać nie tylko wiedzę przedmiotową i dydaktyczną, ale również tzw. „evidence-informed decision making” – czyli podejmowanie decyzji edukacyjnych w oparciu o dane z badań, ewaluacji i analizy praktyki. UNESCO (2023) z kolei zwraca uwagę, że kompetencje badawcze powinny być integralną częścią tożsamości zawodowej nauczyciela w epoce cyfrowej transformacji edukacji. Włączenie komponentu badawczego do programów kształcenia nauczycieli nie oznacza wyłącznie realizacji kursu z metodologii badań naukowych. Chodzi raczej o stworzenie spójnej ścieżki, która umożliwi studentom aktywne uczestnictwo w projektach badawczych, analizę literatury naukowej, projektowanie i wdrażanie małych badań w obrębie praktyk pedagogicznych, a także refleksję nad własną działalnością dydaktyczną.

Podsumowując, kontakt z badaniami w toku studiów i późniejszej praktyki zawodowej wspiera rozwój nowoczesnego, autonomicznego, refleksyjnego i odpowiedzialnego nauczyciela – zdolnego do podejmowania decyzji w oparciu o dowody, a nie intuicję czy tradycję. W dobie wyzwań związanych z różnorodnością, cyfryzacją, zmianami społecznymi i technologicznymi, takich nauczycieli potrzebuje współczesna szkoła.

Ad 2. Rekomenduje się uwzględnienie w strukturze programu studiów grup zajęć i zajęć określonych w standardzie.

W programie studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna zostały uwzględnione wszystkie grupy zajęć i zajęcia określone w standardzie kształcenia nauczycieli.

Ad. 3. Rekomenduje się uwzględnienie w koncepcji i celach kształcenia zasad i zakresu kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Koncepcja kształcenia, zmieniona po wizytacji PKA, zakłada możliwość kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość - łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych/niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik

kształcenia na odległość: 100h. Prowadzenie zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest regulowane Zarządzeniem nr 67 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 września 2024 roku.

Zalecenia zespołu PKA

Ad. 1. Zaleca się przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych stanowiących jego podstawy teoretyczne.

Informujemy, że w dniu 19 marca 2025 r. Senat UwB zatwierdził program studiów (Uchwała nr 3507 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 19 marca 2025 r. w sprawie ustalenia, obowiązującego od roku akademickiego 2025/2026, programu studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, na poziomie jednolitych studiów magisterskich o profilu ogólnoakademickim) obowiązujący od roku akademickiego 2025/2026, w którym dyscypliną wiodącą jest pedagogika - przypisano jej 100% efektów uczenia się.

Ad 2. Zaleca się uwzględnienie w programie studiów pełnego zakresu szczegółowych efektów uczenia się określonych dla zajęć i grup zajęć w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej.

W skorygowanym, po ocenie Zespołu PKA, programie studiów został uwzględniony pełen zakres szczegółowych efektów uczenia się określonych dla zajęć i grup zajęć w SKN. Przedmioty przewidziane w programie studiów zostały przyporządkowane do grup zajęć wskazanych w SKN (wraz z punktami ECTS, wymiar godzin został zwiększony w grupie zajęć: A1, C, D, K, E, co zostało powyżej uzasadnione) i przypisanym im szczegółowym efektom uczenia się. W dalszej kolejności znajduje to odzwierciedlenie w sylabusach poszczególnych przedmiotów (w których skorygowane zostały m.in.: efekty uczenia się i metody ich weryfikacji, nakład pracy studenta).

Ad 3. Zaleca się zdefiniowanie odrębnego katalogu, ogólnych i szczegółowych, efektów uczenia się odnoszących się do autorskiego komponentu koncepcji kształcenia, który wykracza poza wymagania standardu oraz przyporządkowanie im nakładu pracy studenta wyrażonego w punktach ECTS przekraczających limit określony w standardzie.

W zmienionym, po wizytacji Zespołu PKA, programie studiów nie został stworzony autorski komponent w koncepcji kształcenia, więc nie zdefiniowano odrębnego katalogu ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się. Treści wszystkich przedmiotów zawartych w programie studiów zostały sprofilowane tak, że odnoszą się do ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się określonych SKN. Przedmioty - seminarium magisterskie, ochrona własności intelektualnej, przypisane zostały do istniejącej w standardzie grupy zajęć - metodologia badań społecznych. Przedmioty te zwiększają liczbę punktów ECTS przewidzianą w SKN o 13 pkt, co łącznie daje 314 ECTS dla całego programu studiów. Nakład pracy studenta został określony adekwatnie do liczby punktów ECTS przypisanych do przedmiotu.

KRYTERIUM 2

Zostały usunięte usterki związane z minimalnym limitem punktów ECTS przewidzianym w standardzie kształcenia nauczycieli dla poszczególnych grup zajęć. Obecnie wszystkie przedmioty, przewidziane w programie studiów kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, są przypisane do grup zajęć określonych w SKN, z zachowaniem wymaganej liczby punktów ECTS.

Zapisy zawarte, zarówno w programie studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, jak w sylabusach przedmiotów potwierdzają, że:

- treści programowe przypisane poszczególnym przedmiotom prowadzą do osiągnięcia pełnego zakresu szczegółowych efektów uczenia się określonych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej,
- nakład pracy studenta odzwierciedlony liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów jest zgodny z wymaganiami SKN w odniesieniu do poszczególnych grup zajęć oraz w układzie całościowym.

Rekomendacje zespołu PKA

Ad. 1. Rekomenduje się urealnienie nakładu pracy własnej studenta dla poszczególnych zajęć.

Nakład pracy własnej studenta dla poszczególnych zajęć został urealniony, co potwierdzają zapisy w sylabusach przedmiotów.

Ad. 2. Rekomenduje się wcześniejsze usytuowanie w harmonogramie studiów części zajęć z grupy zajęć H. Diagnostyka edukacyjna dla nauczycieli.

W grupie zajęć H: znajdują się przedmioty Diagnostyka pedagogiczna (semestr 8), Diagnoza edukacyjna w przedszkolu i szkole (semestr 9), Ewaluacja edukacyjna w przedszkolu i szkole (semestr 9). Diagnostyka edukacyjna w przedszkolu i szkole wymaga solidnych podstaw teoretycznych z zakresu psychologii rozwojowej, pedagogiki i dydaktyki. Wcześniejsze semestry poświęcone są zdobywaniu tych podstaw, które pozwalają studentom zrozumieć i zastosować narzędzia diagnostyczne efektywnie i odpowiedzialnie. Dopiero po opanowaniu tych umiejętności możliwe jest wdrażanie zajęć z zakresu diagnostyki w praktyce edukacyjnej. Diagnostyka edukacyjna to proces złożony, wymagający umiejętności gromadzenia i analizy informacji o rozwoju i potrzebach dzieci, interpretacji wyników oraz wyciągania wniosków pedagogicznych. Takie kompetencje rozwija się najlepiej w późniejszych etapach kształcenia, gdy studenci mają już doświadczenie praktyczne oraz wiedzę teoretyczną o rozwoju dzieci przedszkolnych i młodszych uczniów. W połowie studiów realizowane są praktyki, które umożliwiają studentom obserwację i pierwsze doświadczenia w pracy z dziećmi. Dopiero potem, w 9. semestrze, zajęcia z diagnostyki pozwalają na pogłębienie umiejętności diagnozowania konkretnych potrzeb edukacyjnych, co sprzyja efektywniejszemu przygotowaniu do pracy zawodowej i odpowiedzialności za indywidualny rozwój ucznia. Diagnostyka edukacyjna ma na celu nie tylko rozpoznanie potrzeb dzieci, ale też wspieranie ich rozwoju oraz ewaluację własnej pracy nauczyciela. Zajęcia ukierunkowane na ten obszar są więc często przewidziane później w harmonogramie, by studenci mogli świadomie i odpowiedzialnie nauczyć się stosować narzędzia diagnostyczne oraz rozumieć ich etyczne i praktyczne aspekty.

3. Rekomenduje się uwzględnienie w programie studiów rzeczywistego zróżnicowania zajęć stanowiących zajęcia do wyboru w wymiarze zapewniającym osiągnięcie przez studentów 5% punktów ECTS.

W programie studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna zapewniono studentom wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 5% liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów. Są to następujące przedmioty (z każdej pary przedmiotów (1 - 4) student/studentka ma wybrać po jednym, a w przypadku seminarium dyplomowego – decyduje o wyborze problematyki i prowadzącego:

1. Aktywność prozdrowotna dziecka 15 h wykłady, 15 h ćwiczenia (3 ECTS) lub Dobrostan dziecka 15 h wykłady, 15 h ćwiczenia (3 ECTS)
2. Organizacja środowiska edukacyjnego 30 h ćwiczenia (4 ECTS) lub Trening umiejętności wychowawczych 30 h ćwiczenia (4 ECTS)
3. Teoria i praktyka wystąpień publicznych 5 h wykłady, 10 h ćwiczenia (2 ECTS) lub Autoprezentacja 5 h wykłady, 10 h ćwiczenia (2 ECTS)
4. Etyka słowa 30 h ćwiczenia (3 ECTS) lub Trening umiejętności komunikowania się 30 h ćwiczenia (3 ECTS)
5. Seminarium dyplomowe 120 h (12 ECTS).

Zalecenia zespołu PKA

Ad. 1. Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych w celu zapobiegania powstaniu zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości w przyszłości

W ramach działań projakościowych służących zapobieganiu powstaniu zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości w przyszłości, corocznie, prowadzony będzie stały i regularny monitoring oraz przegląd programów studiów na kierunkach prowadzonych przez wydziały ze szczególnym uwzględnieniem warunków, kryteriów i standardów oceny programowej dokonywanej przez Polską Komisję Akredytacyjną (PKA), zwłaszcza w odniesieniu do dobrych praktyk w zakresie kształcenia, co zostało określone w Zarządzeniu nr 42 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 23 maja 2025 r. w sprawie wytycznych dla dziekanów dotyczących opracowania dobrych praktyk w zakresie kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów na Uniwersytecie w Białymstoku w celu podnoszenia jakości kształcenia oraz uzyskania certyfikatów doskonałości kształcenia przyznawanych przez Polską Komisję Akredytacyjną. Z wykonania zadań wskazanych w Zarządzeniu dziekani składają corocznie

sprawozdanie do prorektora właściwego do spraw kształcenia w terminie do 30 listopada za poprzedni rok akademicki. Sprawozdanie w ciągu 3 miesięcy jest przedstawiane przez przedstawiciela danego wydziału i opiniowane na senackiej komisji ds. kształcenia. W przypadku opinii negatywnej dziekan w ciągu 2 miesięcy przedstawia prorektorowi właściwemu do spraw kształcenia działania naprawcze, które podlegają akceptacji komisji ds. Kształcenia (§ 4).

Ważnym elementem działań projakościowych są szkolenia i rozwój kompetencji kadry dydaktycznej. Pozyskaliśmy deklarację z Uniwersytetu Dolnośląskiego DSW we Wrocławiu, że beneficjentami realizowanego przez nich projektu „Doskonalenie kadry akademickiej w zakresie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III szkoły podstawowej)” będą nauczyciele akademicki z Uniwersytetu w Białymstoku, nauczający na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna (Załącznik 7: List intencyjny z Uniwersytetu Dolnośląskiego DSW we Wrocławiu). Celem projektu jest przede wszystkim podniesienie jakości kształcenia przyszłych nauczycieli wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej poprzez efektywne doskonalenie kompetencji kadry akademickiej odpowiedzialnej za ich przygotowanie. Projekt zakłada rozwój kompetencji merytorycznych i dydaktycznych nauczycieli akademickich, którzy dzięki temu będą mogli skuteczniej prowadzić zajęcia oraz realizować programy studiów zgodne ze standardem określonym rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 roku. W ramach projektu nauczycielom akademickim zostanie zaoferowany szeroki wachlarz form doskonalenia — od szkoleń i warsztatów, po konsultacje eksperckie i wymianę doświadczeń w zakresie kształcenia przyszłych nauczycieli pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej.

Kolejnym działaniem projakościowym jest zwiększenie liczby godzin przeznaczonych na realizację programu studiów i osiągnięcie efektów uczenia się zawartych SKN. W SKN przewiduje się 2800 godzin (plus 60 h wychowanie fizyczne) i 301 ECTS, w programie studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna odpowiednio – 3155 godzin i 314 ECTS. Działanie to umożliwia zmniejszenie nakładu pracy własnej studenta przy jednoczesnym zwiększeniu liczby godzin w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem.

Na stronie Wydziału zamieszczona zostały:

- Wytyczne dotyczące doboru metod weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się (<https://noe.uwb.edu.pl/pracownicy/dydaktyka/procedury>)

- Przykład sylabusu (<https://noe.uwb.edu.pl/pracownicy/wzorcowy-przykladowy-sylabus-przedmiotu>)

Ankietowanie stanowi kolejne z działań projakościowych. Zbierane są opinie od absolwentów, studentów, dotyczące jakości kształcenia na kierunku, które są wykorzystywane sprawozdania z działania wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Nauk o Edukacji Uniwersytetu w Białymstoku (dotychczasowe dostępne: <https://noe.uwb.edu.pl/wydzial/system-zapewniania-i-doskonalenia-jakosci-ksztalcenia/sprawozdania>)

Ad 2. Zaleca się określenie i włączenie do programu studiów treści programowych zapewniających osiągnięcie pełnego zakresu ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się ujętych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej.

Skorygowany, po zaleceniach Zespołu PKA, program studiów zawiera treści programowe zapewniające osiągnięcie pełnego zakresu ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się ujętych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej.

Ad. 3. Zaleca się określenie dla programu studiów nakładu pracy studenta umożliwiającego ukończenie studiów w wielkości zgodnej z wymaganiami standardu (w ujęciu całościowym oraz w odniesieniu do grup zajęć).

Całkowity nakład pracy studenta obejmuje godziny zajęć kontaktowych przewidzianych w programie studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna (wykładów, ćwiczeń, praktyk itd.) oraz pracy własnej – wszystkich aktywności koniecznych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się (określonych w Standardzie kształcenia nauczycieli). Wszystkie przedmioty znajdujące się w programie studiów zostały przyporządkowane do grup zajęć przewidzianych w standardzie kształcenia nauczycieli, z zachowaniem liczby punktów ECTS.

A. Przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne – 80 ECTS x 25 h = 2000

B. Przygotowanie merytoryczne nauczycieli przedszkoli i klas I-III szkoły podstawowej jako przygotowanie do integracji treści nauczania - 57 ECTS x 25 h = 1 425

C. Wspieranie rozwoju dzieci w wieku przedszkolnym oraz młodszym wieku szkolnym 45 ECTS x 25h = 1 125

D. Podstawy dydaktyki nauczania zintegrowanego w przedszkolu i w klasach I-II szkoły podstawowej - 7 ECTS x 25h = 175

E. Metodyka poszczególnych typów edukacji z uwzględnieniem sposobów integrowania wiedzy i umiejętności - 57 ECTS x 25 h = 1 425

F. Dziecko lub uczeń ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi w przedszkolu i w klasach I-III szkoły podstawowej -14 ECTS x 25 h = 350

G. Organizacja pracy przedszkola i szkoły z elementami prawa oświatowego i praw dziecka oraz kultura przedszkola i szkoły, w tym w zakresie kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i niepełnosprawnościami - 7 ECTS x 25h = 175

H. Podstawy diagnostyki dla nauczycieli - 7 ECTS x25h = 175

I. Kultura języka jest - 7 ECTS x 25h = 175

J. Praktyki zawodowe - 10 ECTS x 25h = 250

K. Metodologia badań naukowych - 23 ECTS x 25h = 575

Dla pełnego cyklu jednolitych studiów magisterskich na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna przewiduje się 314 ECTS x 25 h = 7850 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

Ad 4. Zaleca się usunięcie konsultacji z zajęć realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.

Konsultacje nie są ujmowane jako godziny realizowane z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów wpisane jako narzucone formalnie w harmonogramie realizacji programu studiów. Traktujemy indywidualne konsultowanie ze studentem/studentką jako formę wsparcia, która wynika z potrzeb osób studiujących. Istotą konsultowania jest pełnienie funkcji wspierającej studentów w budowaniu ich umiejętności i kompetencji. Konsultowanie służy indywidualnemu lub grupowemu rozwijaniu wiedzy, wyjaśnianiu wątpliwości oraz pomaganiu studentom w realizacji celów edukacyjnych i rozwojowych. Dlatego warto postrzegać konsultacje jako elastyczny i

dynamiczny element procesu nauczania, który uzupełnia bezpośrednio zajęcia, a nie jako ich formalny, odrębny komponent do usunięcia. Taka postawa sprzyja lepszemu wsparciu studentów i efektywnej realizacji celów kształcenia.

Dostrzegamy potrzebę i wartość umieszczania konsultowania jako godzin bezpośredniego kontaktu z nauczycielem w przypadku grup przedmiotów o dużym nakładzie pracy.

1. Wsparcie indywidualnego rozwoju studenta

Konsultowanie daje studentom możliwość omówienia z nauczycielem konkretnych wątpliwości, trudności lub pytań związanych z materiałem, które nie zawsze można rozwiązać podczas wykładów czy ćwiczeń. Pozwalają one na dostosowanie tempa nauki do indywidualnych potrzeb, co sprzyja efektywniejszemu przyswajaniu wiedzy i rozwijaniu kompetencji adekwatnie do potrzeb studentów.

2. Elastyczność i dostępność nauczyciela

Konsultowanie buduje lepszą komunikację i relację między studentem a wykładowcą. Dzięki temu student może lepiej planować naukę, a nauczyciel zyska lepszy wgląd w postępy i problemy studentów (w tym może monitorować rozwój umiejętności i kompetencji społecznych).

3. Uzupełnienie zajęć dydaktycznych bez zwiększania ich formalnej liczby

Godziny konsultowania nie są traktowane jako standardowe zajęcia dydaktyczne, lecz jako czas przeznaczony na pomoc dla osób studiujących. Dlatego nie wpływają na obciążenie studenta w kontekście oficjalnego limitu godzin. Możliwość korzystania z konsultowania jest dobrowolna, co pozwala studentowi samodzielnie decydować, ile czasu chce poświęcić na dodatkowy rozwój i wsparcie.

4. Rozwijanie umiejętności samodzielnego uczenia się i odpowiedzialności

Konsultowanie sprzyja aktywnej postawie studenta wobec własnej edukacji — zachęcają do zadawania pytań, poszukiwania dodatkowej wiedzy i rozwiązywania problemów. W ten sposób wspierają rozwój kompetencji kluczowych, takich jak samodzielność, odpowiedzialność i umiejętność krytycznego myślenia, które są szczególnie ważne w pracy nauczyciela.

5. Dostosowanie do potrzeb studentów w ich okresie rozwojowym

Zdając sobie sprawę, że studenci kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna w trakcie studiów podejmują pracę zarobkową, realizują własne zainteresowania i hobby oraz potrzebują czasu na rozwój osobisty poza studiami, konsultowanie

pozostaje elementem elastycznym i dostępnym na ich warunkach, a nie obowiązkowym elementem obciążającym ich czas nauki.

6. Brak sprzeciwu formalnego i dobra praktyka edukacyjna

Przepisy nie zabraniają wprowadzania konsultowania jako formy bezpośredniego kontaktu, ich prowadzenie stanowi dobrą praktykę dydaktyczną, odpowiadającą na potrzeby studentów i standardy jakości kształcenia.

Podsumowując, konsultowanie stanowią ważny i cenny element procesu dydaktycznego, umożliwiający wsparcie indywidualne, elastyczność w nauce oraz rozwój ważnych kompetencji, a jednocześnie nie zwiększa formalnego obciążenia studentów w ramach godzin zajęć przewidzianych w planie studiów.

Ad. 5. Zaleca się zapewnienie w programie studiów prowadzonych w formie stacjonarnej 50% łącznej liczby punktów ECTS osiągniętych przez studentów w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.

W programie studiów prowadzonych w formie stacjonarnej zapewnione zostało 50% łącznej liczby punktów ECTS osiągniętych przez studentów w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.

Ad 6. Zaleca się przyjęcie dla praktyk zawodowych pełnego zakresu szczegółowych efektów uczenia się określonych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej.

W programie studiów kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna dla praktyk zawodowych został przyjęty pełen zakres szczegółowych efektów uczenia się określonych w SKN. Szczegółowe efekty uczenia się przypisane do praktyk zawodowych zostały umieszczone w dzienniczku praktyk, by jeszcze czytelniej zakomunikować je organizatorom praktyki w placówkach (przedszkolu i szkole) (załącznik 8).

Ad. Uwagi dotyczącej nieadekwatności treści programowych do założonych dla nich w standardzie efektów uczenia się budzi zastrzeżenia w grupach zajęć A1. Podstawy działań pedagogicznych a także (w mniejszym zakresie) następujących grup zajęć: F. Dziecko lub uczeń ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi w przedszkolu i w klasach I-III szkoły podstawowej, G. Organizacji pracy przedszkola i szkoły z elementami prawa oświatowego i praw dziecka oraz kultura przedszkola i szkoły w tym w zakresie kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i niepełnosprawnościami.

Informujemy, że wraz z modyfikacją programu studiów, polegającą na przypisaniu do poszczególnych przedmiotów ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się, określonych w standardzie kształcenia nauczycieli dla danej grupy zajęć, także treści programowe zostały sprofilowane do wymogów SKN (co jest odzwierciedlone w programie studiów i sylabusach przedmiotów).

W konsekwencji, treści programowe zajęć przewidziane programem studiów na ocenianym kierunku zapewniają uzyskanie wszystkich ogólnych i szczegółowych efektów uczenia określonych w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej (klas I-III szkoły podstawowej).

Ad. Uwaga dotycząca usterki związanej z minimalnym limitem punktów ECTS przewidzianym w standardzie dla poszczególnych grup zajęć dotycząca 9 z 11 grup zajęć przewidzianych i łącznej liczby 300 punktów ECTS przewidzianych w programie studiów.

W programie studiów opracowanym, po zaleceniach Zespołu PKA, usterka została w pełni usunięta. Wszystkie przedmioty znajdujące się w programie studiów zostały przyporządkowane do grup zajęć przewidzianych w standardzie kształcenia nauczycieli, z zachowaniem liczby punktów ECTS.

A. Przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne – jest 80 ECTS

B. Przygotowanie merytoryczne nauczycieli przedszkoli i klas I-III szkoły podstawowej jako przygotowanie do integracji treści nauczania - jest 57 ECTS

C. Wspieranie rozwoju dzieci w wieku przedszkolnym oraz młodszym wieku szkolnym jest 45 ECTS

D. Podstawy dydaktyki nauczania zintegrowanego w przedszkolu i w klasach I-II szkoły podstawowej jest 7 ECTS

E. Metodyka poszczególnych typów edukacji z uwzględnieniem sposobów integrowania wiedzy i umiejętności jest 57 ECTS

F. Dziecko lub uczeń ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi w przedszkolu i w klasach I-III szkoły podstawowej jest 14 ECTS

G. Organizacja pracy przedszkola i szkoły z elementami prawa oświatowego i praw dziecka oraz kultura przedszkola i szkoły, w tym w zakresie kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i niepełnosprawnościami jest 7 ECTS

H. Podstawy diagnostyki dla nauczycieli jest 7 ECTS

I. Kultura języka jest 7 ECTS

J. Praktyki zawodowe jest 10 ECTS

K. Metodologia badań naukowych 10 ECTS +13 ECTS (dodatkowe)

Razem: 314 ECTS, na co składa się 301 ECTS określonych w standardzie kształcenia nauczycieli i 13 ECTS (przedmioty dodane do grupy zajęć K. - seminarium dyplomowe 12 ECTS i ochrona własności intelektualnej 1ECTS).

KRYTERIUM 3

Ad. 1. Zaleca się dostosowanie metod weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się do poszczególnych zajęć adekwatnie do kategorii wiedzy, umiejętności czy kompetencji społecznych.

Metody weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się zostały:

- dostosowane do wymagań standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej;
- dostosowane do poszczególnych form zajęć (wykłady, ćwiczenia, laboratoria itd.) i adekwatne do kategorii wiedzy, umiejętności czy kompetencji społecznych;
- poprawnie dobrane i zapisane w sylabusach poszczególnych zajęć.

Aby zapobiec podobnym błędom w przyszłości przekazane zostały nauczycielom wytyczne dotyczące zasad doboru metod weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się. Wprowadzone zostanie również stałe monitorowanie sylabusów, co wynika z Zarządzenia nr 42 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 23 maja 2025 r. *w sprawie wytycznych dla dziekanów dotyczących opracowania dobrych praktyk w zakresie kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów na Uniwersytecie w Białymstoku w celu podnoszenia jakości kształcenia oraz uzyskania certyfikatów doskonałości kształcenia przyznawanych przez Polską Komisję Akredytacyjną*).

Analiza sylabusów wskazuje, że stosowane są zróżnicowane formy sprawdzenia efektów uczenia się, adekwatne do kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które przypisane są do przedmiotu. Przykładowo: egzaminy, zaliczenia, kolokwia, projekty, prezentacje multimedialne, praca dyplomowa. Osiągnięte efekty uczenia się w kategorii wiedzy weryfikujemy np. za pomocą egzaminów pisemnych (w formie zadań otwartych lub zamkniętych) lub ustnych (w formie pytań otwartych), kolokwii, zadań cząstkowych a także w oparciu o analizę opracowanych konspektów i obserwacje ich praktycznej realizacji (np. przy praktykach). Pytania egzaminacyjne są ukierunkowane nie tylko na sprawdzenie znajomości faktów, ale wiedzy na poziomie wyższym (stąd rekomendowane są pytania otwarte/problemowe).

W procesie kształcenia nauczycieli stosuje się różnorodne metody weryfikacji umiejętności, dostosowane do specyfiki poszczególnych przedmiotów. Oto kilka przykładów. Na zajęciach z Podstaw edukacji plastycznej studenci demonstrują swoje kompetencje poprzez prowadzenie warsztatów technik plastycznych, takich jak malowanie palcami czy tworzenie wycinanek, gdzie oceniana jest zarówno znajomość technik, jak i umiejętność ich przekazania dzieciom. Podczas zajęć z Podstaw edukacji muzycznej przyszli nauczyciele przygotowują i realizują fragmenty lekcji z wykorzystaniem instrumentów Orffa, pokazując w praktyce, jak łączyć śpiew, ruch i grę na prostych instrumentach.

W ramach Podstaw edukacji informatycznej weryfikacja umiejętności odbywa się poprzez projekty praktyczne - studenci tworzą interaktywne quizy w aplikacji Kahoot! lub projektują proste animacje w Scratchu, co pozwala ocenić ich biegłość w stosowaniu technologii w edukacji. Z kolei na Praktykach wychowawczo-dydaktycznych w przedszkolu przyszli nauczyciele prowadzą obserwację dzieci i dokumentują ich rozwój, przygotowując szczegółowe arkusze obserwacyjne, które następnie poddawane są analizie.

Podczas zajęć z Metodyki edukacji wczesnoszkolnej studenci opracowują i przeprowadzają fragmenty lekcji zintegrowanych, łączących treści polonistyczne, matematyczne i przyrodnicze, co pozwala ocenić ich umiejętność planowania procesu dydaktycznego. Na Praktykach ciągłych w szkole przyszli nauczyciele mają okazję zaprezentować swoje kompetencje w realnych warunkach szkolnych, prowadząc samodzielne lekcje pod okiem opiekuna praktyk.

W przypadku zajęć specjalistycznych, takich jak Arteterapia w edukacji, studenci przygotowują i realizują programy zajęć terapeutycznych z wykorzystaniem różnych form sztuki, co pozwala ocenić ich wrażliwość i umiejętność dostosowania metod do indywidualnych potrzeb uczniów. Z kolei na Zajęciach z emisji głosu przyszli nauczyciele prezentują ćwiczenia oddechowe i dykcyjne, pokazując w praktyce, jak dbać o narząd głosu podczas pracy zawodowej.

Do weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się w kategorii kompetencji społecznych stosujemy bezpośrednie obserwacje studenta w czasie wykonywania działań właściwych dla danego zadania zawodowego (dydaktycznego, wychowawczego i opiekuńczego) wynikającego z roli nauczyciela ale także różne formy wypowiedzi ustnych: dyskusje, prezentacje, egzaminy ustne; zadania praktyczne: projekty, scenariusze zajęć, analizy przypadków, symulacje, hospitacje zajęć, portfolio, dzienniczek praktyk, scenariusze zajęć; aktywność na zajęciach: udział w dyskusjach, praca w grupach.

W ramach działań projakościowych Wydziałowy Zespół ds. weryfikacji efektów uczenia się będzie systematycznie przeprowadzał analizę sylabusów pod kątem sposobów weryfikacji efektów uczenia się oraz ich kompletności, co wynika z Zarządzenia nr 42 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 23 maja 2025 r. *w sprawie wytycznych dla dziekanów dotyczących opracowania dobrych praktyk w zakresie kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów na Uniwersytecie w Białymstoku w celu podnoszenia jakości kształcenia oraz uzyskania certyfikatów doskonałości kształcenia przyznawanych przez Polską Komisję Akredytacyjną*

W ramach działań projakościowych opracowany i umieszczony na stronie internetowej Wydziału, przykład poprawnie skonstruowanego sylabusu - z uwagami, komentarzami uwzględniającymi zalecenia Zespołu PKA (<https://noe.uwb.edu.pl/pracownicy/wzorcowy-przykladowy-sylabus-przedmiotu>).

Ad. 2. Zaleca się dokładną analizę sylabusów zajęć pod kątem ich kompletności, szczególnie w części dotyczącej sposobów weryfikacji efektów uczenia się.

Wszystkie sylabusy przedmiotów, do zmodyfikowanego po wizytacji PKA programu studiów, zostały opracowane ponownie i sprawdzone pod kątem ich kompletności przez Zespół ds. Weryfikacji efektów uczenia się.

Ad. 3. Zaleca się, pełne dostosowanie metod weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się do wymagań standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej.

Zalecenie dotyczące pełnego dostosowania metod weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się do wymagań standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej zostało w pełni zrealizowane, co potwierdzają zapisy w sylabusach poszczególnych przedmiotów.

KRYTERIUM 10

Ad 1. Zaleca się skuteczną realizację procedur WSZJK pod kątem oceny konstrukcji programu studiów i jego realizacji na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna zgodnie z obowiązującym standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej.

W celu skutecznej realizacji w/w procedur Rektor UwB wprowadził Zarządzenie nr 42 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 23 maja 2025 r. w sprawie wytycznych dla dziekanów dotyczących opracowania dobrych praktyk w zakresie kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów na Uniwersytecie w Białymstoku w celu podnoszenia jakości kształcenia oraz uzyskania certyfikatów doskonałości kształcenia przyznawanych przez Polską Komisję Akredytacyjną, które określa, że na “Uniwersytecie prowadzi się stały i regularny monitoring oraz przegląd programów studiów na kierunkach prowadzonych przez wydziały ze szczególnym uwzględnieniem warunków, kryteriów i standardów oceny programowej dokonywanej przez Polską Komisję Akredytacyjną (PKA), zwłaszcza w odniesieniu do dobrych praktyk w zakresie kształcenia” (§ 1). Zgodnie z Zarządzeniem nr 42 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 23 maja 2025 r. “dziekan odpowiada za: 1) inicjowanie i wdrażanie dobrych praktyk w zakresie kształcenia na kierunkach studiów realizowanych na

danym wydziale, 2) kontynuację i doskonalenie wdrożonych już dobrych praktyk w zakresie kształcenia na kierunkach studiów realizowanych na danym wydziale, 3) dokumentowanie dobrych praktyk w zakresie kształcenia na kierunkach studiów realizowanych na danym wydziale i regularną aktualizację informacji w tym zakresie, z uwzględnieniem specyfiki naukowo-dydaktycznej i organizacyjnej wydziału oraz specyfiki kierunku, w ramach którego wdraża się, kontynuuje i doskonali dobre praktyki” (§ 2). Z wykonania zadań wskazanych w Zarządzeniu dziekani składają corocznie sprawozdanie do prorektora właściwego do spraw kształcenia w terminie do 30 listopada za poprzedni rok akademicki. Sprawozdanie w ciągu 3 miesięcy jest przedstawiane przez przedstawiciela danego wydziału i opiniowane na senackiej komisji ds. kształcenia. W przypadku opinii negatywnej dziekan w ciągu 2 miesięcy przedstawia prorektorowi właściwemu do spraw kształcenia działania naprawcze, które podlegają akceptacji komisji ds. Kształcenia (§ 4).

Ad. 2. Zaleca się wprowadzenie istotnych działań naprawczych, które będą zapobiegać zdiagnozowanym nieprawidłowościom w przyszłości

Działania naprawcze:

- 1) **Zmiana programu studiów** na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna zgodnie z wytycznymi Zespołu PKA, co ma na celu pełne dostosowanie do standardu kształcenia nauczycieli (Załącznik nr 2). W tym celu zrealizowane zostały następujące działania:
 - a. Opracowany został nowy program studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna (studia stacjonarne i niestacjonarne) (załączniki 1A, 1B, 2A, 2B, 3A, 3B);
 - b. Program studiów został pozytywnie zaopiniowany przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości kształcenia (załącznik 4);
 - c. Program studiów został pozytywnie zaopiniowany przez Samorząd Studencki Wydziału Nauk o Edukacji (załącznik 5);
 - d. Program studiów został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Wydziału Nauk o Edukacji w dniu 25 lipca 2025 (załącznik 6)

oraz planowane są działania (niemożliwe do zrealizowania w chwili udzielania odpowiedzi na rekomendacje i zalecenia Zespołu PKA ze względu na okres urlopowy i wrześniowe terminy posiedzeń wskazanych poniżej gremiów):

- e. Dokonamy zmian w programach studiów będących w trakcie cyklu kształcenia, by zrealizować zalecenia Zespołu PKA i w pełni realizować zapisy standardu kształcenia nauczycieli (Obwieszczenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie studiów, Dz.U. 2023 poz. 2787, § 7. 5. ust. 2a i 7.6);
- f. Program studiów zostanie przedstawiony w dniu 05 września 2025 r. na posiedzeniu Senackiej Komisji ds. Kształcenia;
- g. Program studiów będzie procedowany w dniu 17 września 2025 r. na posiedzeniu Senatu UwB;
- h. Z dniem 01 października 2025 r. rozpoczęcie kształcenia zgodnie ze zmienionym programem studiów na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna rozpoczynających się w roku 2025/26.

2) **Szkolenia i rozwój kompetencji kadry dydaktycznej** prowadzącej zajęcia na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna. Pozyskaliśmy deklarację z Uniwersytetu Dolnośląskiego DSW we Wrocławiu, że beneficjentami realizowanego przez nich projektu „Doskonalenie kadry akademickiej w zakresie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III szkoły podstawowej)” będą nauczyciele akademicki z Uniwersytetu w Białymstoku, nauczających na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna (załącznik 7_List intencyjny z Uniwersytetu Dolnośląskiego DSW we Wrocławiu). Celem projektu jest przede wszystkim podniesienie jakości kształcenia przyszłych nauczycieli przedszkoli oraz klas I-III poprzez efektywne doskonalenie kompetencji kadry akademickiej odpowiedzialnej za ich przygotowanie. Projekt zakłada rozwój kompetencji merytorycznych i dydaktycznych nauczycieli akademickich, którzy dzięki temu będą mogli skuteczniej prowadzić zajęcia oraz realizować programy studiów zgodne ze standardami określonymi rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 roku. W ramach projektu nauczycielom akademickim zostanie zaoferowany szeroki wachlarz form doskonalenia — od szkoleń i warsztatów, po konsultacje eksperckie i wymianę doświadczeń w zakresie kształcenia przyszłych nauczycieli pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej.

- 3) **Wprowadzenie mechanizmu systematycznej ewaluacji programu studiów** - realizacja zapisów Zarządzenia nr 42 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 23 maja 2025 r. w *sprawie wytycznych dla dziekanów dotyczących opracowania dobrych praktyk w zakresie kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów na Uniwersytecie w Białymstoku w celu podnoszenia jakości kształcenia oraz uzyskania certyfikatów doskonałości kształcenia przyznawanych przez Polską Komisję Akredytacyjną.*

Planowane działania:

- Systematyczna analiza sylabusów pod kątem zgodności treści programowych, liczby punktów ECTS, zastosowanych metod dydaktycznych oraz metod weryfikacji efektów uczenia się, aby upewnić się, że program spełnia zakładane efekty i standardy kształcenia nauczycieli przedszkolnych i wczesnoszkolnych (Zespół ds. Weryfikacji efektów uczenia się).
- Przegląd i analiza ocen zaliczeniowych z poszczególnych zajęć oraz prac końcowych i dyplomowych studentów, co pozwala na weryfikację realizacji efektów uczenia się (Zespół ds. Weryfikacji efektów uczenia się).
- Zwiększenie udziału absolwentów i studentów w ankietach ewaluacyjnych, co umożliwi uzyskanie informacji zwrotnych na temat jakości programu i procesu dydaktycznego (Samorząd Studencki oraz Opiekunowie praktyk podejmą działania motywujące do wypełniania ankiet ewaluacyjnych).
- Hospitacje zajęć dydaktycznych oraz monitorowanie ich zgodności z zapisami w sylabusach i efektami uczenia się (coroczny harmonogram hospitacji przygotowanych przez kierownika jednostki wewnętrznej Wydziału).
- Analiza rynku pracy i otoczenia społeczno-gospodarczego w celu ewentualnej modyfikacji programu pod kątem aktualnych ich potrzeb i przygotowywania absolwentów do wykonywania zawodu nauczyciela w kontekście współczesnych wyzwań edukacyjnych (regularne spotkania Rady Konsultacyjnej Wydziału NoE – kolejne zaplanowane na październik 2025 r.).
- Koordynacja działań z interesariuszami, w tym współpraca z nauczycielami - praktykami, placówkami przedszkolnymi i szkołami, w celu dostosowania organizacji praktyk i procesu przygotowania zawodowego do rzeczywistych warunków pracy nauczyciela (inicjowanie i podtrzymywanie relacji z instytucjami przyjmującymi studentów na praktyki, np. poprzez organizację wspólnych wydarzeń naukowych i artystycznych).

- Sporządzanie sprawozdań i raportów na podstawie ankietyzacji co będzie podstawą do wprowadzania ewentualnych zmian i aktualizacji programu studiów na kierunku PPiW (Wydziałowy Zespół ds. Jakości kształcenia).

Ad. Uwaga dotycząca pracy magisterskiej

Uwagi krytyczne Zespołu PKA dotyczące jednej z czterech analizowanych prac magisterskich stanowi dla nas ważną wskazanie do poprawy i podnoszenia jakości prac dyplomowych i procesu dyplomowania. W znakomitej większości prac magisterskich zapewniamy ściśle stosowanie aktualnych standardów naukowych i metodologicznych w przygotowaniu prac dyplomowych, tak by w pełni odpowiadały one wymogom efektów uczenia się i standardom akredytacyjnym.

Zgadzamy się, że prace dyplomowe powinny opierać się na aktualnych i adekwatnych metodach badawczych, charakterystycznych dla dyscypliny pedagogika. Wykorzystanie monografii historycznej jako głównej metody badawczej, zwłaszcza bez wyraźnego powiązania jej z metodologią badań pedagogicznych, może nie potwierdzać osiągnięcia efektów uczenia się, zwłaszcza tych dotyczących kompetencji badawczych i analitycznych. Bazowanie na literaturze metodologicznej z lat 60., 70. i 80., nie odpowiada współczesnym standardom badań pedagogicznych i jest nieuzasadnione w obliczu dostępności współczesnych podręczników z metodologii.

Odnosząc się do uwagi dotyczącej błędnego protokołu egzaminu magisterskiego wyjaśniamy, że był to błąd ludzki, spowodowany tym, że każdorazowo pracownik dziekanatu musi w systemie generującym protokoły wybrać typ pracy: licencjacka, magisterska. W rezultacie tej sytuacji zostały sprawdzone wszystkie protokoły egzaminu magisterskiego na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna.

Opracowano wytyczne dla promotorów prac magisterskich z zakresu pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej, które zostały udostępnione na stronie Wydziału Nauk o Edukacji. Dokument ten w klarowny sposób przedstawia kluczowe kryteria, jakie powinna spełniać praca magisterska (<https://noe.uwb.edu.pl/pracownicy/dydaktyka/procedury>).